

U 19/2011 rd

**Statsrådets skrivelse till Riksdagen med anledning av
förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning
(ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga
förfaranden)**

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder
översänds till Riksdagen Europeiska kom- i civilrättsliga förfaranden samt en promemo-
missionens förslag av den 18 maj 2011 till ria om förslaget.
Europaparlamentets och rådets förordning

Helsingfors den 16 juni 2011

Justitieminister *Tuija Brax*

Lagstiftningsdirektör *Asko Välimaa*

JUSTITIEMINISTERIET

PROMEMORIA
6.6.2011

EU/2011/1113

**FÖRSLAGET TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM
ÖMSESIDIGT ERKÄNNANDE AV SKYDDSÅTGÄRDER I CIVILRÄTTSLIGA FÖRFARAN-
DENDEN****1 Bakgrunden till förslaget**

Finland och 11 andra medlemsstater lade i januari 2010 fram ett initiativ till Europaparlamentets och rådets direktiv om en europeisk skyddsorder. Direktivförslaget syftar till att skapa bestämmelser för att säkerställa att en person på grundval av en europeisk skyddsorder som har utfärdats i en medlemsstat ska kunna få skydd också när han eller hon flyttar till en annan medlemsstat (riksdagen har informerats om direktivförslaget genom statsrådets skrivelse U 89/2009 rd).

I sin ursprungliga form hade nämnda direktivförslaget ett brett tillämpningsområde. Enligt det hade det varit möjligt att utfärda en europeisk skyddsorder oberoende av i vilket förfarande det besöksförbud som föregick ordern hade meddelats eller av om besöksförbudet hade föregåtts av en brottsutredning. Vid förhandlingarna om direktivförslaget steg dock beträffande tillämpningsområdet fram frågan om rättsgrunden, särskilt i vilken utsträckning artikel 82 om straffrättsligt samarbete i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) möjliggör samarbete gällande besöksförbud mellan medlemsstaterna.

Vid förhandlingarna har man sedan kommit till att som kompromiss föreslå en avgränsning av tillämpningsområdet i det nämnda direktivförslaget så att förutsättningen för att utfärda en europeisk skyddsorder ska vara en nationell skyddsorder som har föregåtts av ett brottsligt beteende enligt lagen i den utfärdande medlemsstaten.

2 Allmänt om förslaget

Europeiska kommissionen lade den 18 maj 2011 ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga förfaranden

[KOM(2011) 276 slutlig]. Förslaget grundar sig på artikel 81.2 a, e och f i EUF-fördraget. Bestämmelserna syftar till att utveckla ett rättsligt samarbete i civilrättsliga frågor som har gränsöverskridande följder enligt principen om ett ömsesidigt erkännande av domstolsavgöranden och utomrättsliga avgöranden.

Förordningsförslaget är en del av ett lagstiftningspaket (det s.k. brottsofferpaketet) som syftar till att stärka brottsoffrens rättigheter inom EU. Förslaget syftar dessutom till att komplettera det ovannämnda direktivförslaget som långt har framförhandlats för att säkerställa att alla skyddsåtgärder som beslutas i en medlemsstat får verkan i hela EU.

Förordningsförslaget syftar till att skapa en mekanism på grundval av vilken en skyddsåtgärd som har utfärdats i en medlemsstat erkänns i en annan medlemsstat utan behov av att vidta särskilda mellanliggande formaliteter.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

I förordningsförslaget är det fråga om ett lagstiftningsinstrument om ömsesidigt erkännande på civilrättens område. I förslaget följs principerna i de existerande instrumenten om ömsesidigt erkännande på civilrättens område, särskilt rådets förordning (EG) nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000. Utöver detta har en förebild för förslaget varit förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (omarbetning av Bryssel I-förordningen).

Utgångspunkten i förslaget är att skyddsåtgärder som omfattas av dess tillämpningsom-

råde automatiskt ska godkännas i de övriga medlemsstaterna utan särskilda mellanliggande förfaranden. Med hänsyn till erkännande av en skyddsåtgärd ska det sakna betydelse om huruvida det i den erkännande medlemsstatens lagstiftning ingår en möjlighet att utfärda motsvarande skyddsåtgärder. Enligt förslaget ska den enda grunden för att vägra erkänna en skyddsåtgärd utgöras av att den skyddsåtgärd som det har ansökts erkännande för är oförenlig med ett avgörande som har fattats i den erkännande medlemsstaten.

Det ömsesidiga erkännande av skyddsåtgärder i enlighet med förordningsförslaget ska i huvuddrag grunda sig på följande principer. Den behöriga myndigheten i den medlemsstat som har utfärdat skyddsåtgärden (ursprungsmedlemsstaten) har för det första som uppgift att automatisk eller på begäran av den skyddade personen lämna den skyddade personen ett intyg (certifikat) genom att använda standardformuläret i bilagan till förslaget. Certifikatet ska innehålla alla uppgifter av relevans för att erkänna skyddsåtgärden. Den skyddade personen ska efter detta överlämna certifikatet till den behöriga myndigheten i den erkännande medlemsstaten. Den behöriga myndigheten i den erkännande medlemsstaten har för sin del som uppgift att meddela den person som är orsak till fara om den utländska skyddsåtgärdens geografiska omfattning och om de påföljder som tillämpas om den överträds.

Som motvikt till att utgångspunkten för förordningsförslaget är att en skyddsåtgärd godkänns automatiskt utan mellanliggande förfaranden har i förslaget intagits följande rättsskyddsgarantier:

1) den behöriga myndighet i ursprungsmedlemsstaten som har som uppgift att lämna den skyddade personen ovannämnda certifikat ska kontrollera att rätten till en rättvis rättegång för den person som är orsak till fara inte har kränkts när skyddsåtgärden utfärdats. Certifikatet kan inte utfärdas om denna rätt har kränkts,

2) för det fall att den behöriga myndigheten i ursprungsmedlemsstaten bestämmer att den skyddsåtgärd som den har förordnat ska uppskjutas eller återkallas, ska den behöriga myndigheten i den erkännande medlemssta-

ten på begäran av den person som är orsak till fara uppskjuta eller återkalla erkännandet av skyddsåtgärden, samt

3) de behöriga myndigheterna i såväl ursprungsmedlemsstaten som den erkännande medlemsstaten ska meddela den person som är orsak till fara och den skyddade personen samtliga uppgifter som gäller utfärdande, erkännande, eventuell verkställighet och påföljd samt uppskov med eller återkallande av skyddsåtgärden.

Genom nämnda rättsskyddsgarantier säkerställs att de grundläggande rättigheter som tryggas i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna garanteras.

I förordningsförslaget ingår inte bestämmelser om straffrättsliga påföljder som föranleds av en överträdelse av en skyddsåtgärd. Till denna del bestäms frågan i enlighet med den nationella lagstiftningen i var och en av medlemsstaterna.

4 Förslagets konsekvenser för lagstiftningen i Finland

Förordningens ikraftträdande skulle innebära att en skyddsåtgärd som en behörig myndighet i en annan medlemsstat har utfärdat erkänns i Finland när de förutsättningar som föreskrivs i förordningen uppfylls. På motsvarande sätt skulle ett avgörande gällande ett besöksförbud som en finsk domstol har meddelat erkännas i en annan medlemsstat.

Enligt statsrådets preliminära bedömning förutsätter inte förordningsförslaget ändringar i lagen om besöksförbud (898/1998). Där emot kan genomförandet av förordningen förutsätta att det utfärdas kompletterade bestämmelser.

5 Förslagets rättsgrund och förhållandet till subsidiaritetsprincipen

Förslaget grundar sig på artikel 81.2 a, e och f i EUF-fördraget. Enligt den behandlas förslaget i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Detta innebär bl.a. att Europaparlamentet deltar i beslutsförfarandet och att det för godkännande av förslaget behövs kvalificerad majoritet i rådet.

I fråga om subsidiaritetsprincipen anser statsrådet att ett ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder inte kan ordnas genom åtgärder som genomförs på en enskild medlemsstats nivå.

6 Förslagets konsekvenser

Det är svårt att uppskatta antalet av de situationer som faller under förordningsförslagets tillämpningsområde. Med beaktande av människornas ökade rörlighet de senaste åren kommer det eventuellt att i någon mån förekomma sådana fall. Det kan dock bedömas att förordningsförslaget inte har direkta ekonomiska, organisatoriska eller andra konsekvenser som ska beaktas vid författningsberedningen. Genom förordningsförslaget kan man dessutom förbättra möjligheterna vid samarbetet mellan medlemsstaterna när det gäller att utveckla ställningen för de personer som i gränsöverskridande situationer ska skyddas med skyddsåtgärder såsom besöksförbud.

7 Ålands behörighet

Enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) hör reglering om rättsskipning och verkställighet av domar till rikets behörighet.

8 Den nationella behandlingen av förslaget och behandlingen i Europeiska unionen

Man har begärt ett utlåtande om förordningsförslaget av inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Helsingfors hovrätt, Helsingfors tingsrätt, Helsingfors rätts-
hjälpbyrå, utökningsverket i Östra Nyland och Mellannya, Finlands Advokatförbund och Brottsofferjouren. Dessutom har högsta domstolen beretts tillfälle att yttra sig över förslaget.

Förordningsförslaget har behandlats skriftligt i sektionen för rättsliga frågor (sektion 35).

Kommissionen har presenterat förordningsförslaget vid RIF-rådet 9.—10.6.2011 och i rådets arbetsgrupp 14.6.2011.

9 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet förhåller sig positivt till målsättningen att sträva mot att stärka offrens rättigheter i EU. Som utgångspunkt förhåller sig statsrådet också positivt till det aktuella förordningsförslaget och dess målsättningar. Statsrådet har som mål att skapa ett system för erkännande av skyddsåtgärder som också fungerar i praktiken och beaktar parternas rättsskyddsaspekter. Statsrådet har ytterligare som mål att förordningen ska omfatta samtliga de skyddsåtgärder som inte täcks in av det direktivförslag som nämns ovan i punkt 1.